

За КМД

19.11.15

11-01-198 19.11.15

т. 8

~~Хр. Мосарова~~
20.11.15

До

Председателя на комисия
„Международна дейност“ на Висшия
съдебен съвет

Д О К Л А Д

от Майя Русева, съдия във Върховен касационен съд
член на Консултативния съвет на Европейските Съдии /CCJE/

Уважаема госпожо Председател,

Във връзка със задължението ми да информирам регулярно Висшия съдебен съвет за дейността си в Консултативния съвет на Европейските съдии, заявявам следното:

През периода 14.10.2015г. - 16.10.2015г. участвах в проведеното в гр.Лондон, Великобритания, шестнадесето пленарно заседание на Консултативния съвет на европейските съдии /CCJE/.

Основната задача на форума бе приемането на Становище (осемнадесето по ред) на вниманието на Комитета на Министрите на Съвета на Европа, озаглавено “Положението на съдебната власт и отношенията ѝ с останалите власти в държавата в модерната демокрация”. Проектът за същото, изготвен от работна група и научен експерт на база предварително попълнени и изпратени от делегациите въпросници, след обсъждането му и внасяне на съответни изменения и допълнения, бе приет.

Становище №.18, като се опира на изброените в него инструменти на Съвета на Европа и органите му, предходни Становища и документи на ССЈЕ относно обсъжданата тема, засяга въпросите, свързани с отношенията между трите власти в държавата. Приемането му е мотивирано от настъпилите през последните десетилетия промени в модерните общества, в резултат на които отношенията между тези власти са претърпели съответни трансформации /конкретизирани в Становището като по-голяма взаимозависимост на изпълнителната и законодателната власт; отслабване на контрола на законодателната власт над изпълнителната; по-разгърнатата роля на съдебната власт – предвид увеличени брой на отнесените пред съд дела, драматичното увеличение на актовете, които той следва да прилага, увеличени брой на актовете на изпълнителната власт, които се оспорват пред съд, отсъждането на съдилищата по въпроси с огромно икономическо и политическо значение/.

Макар всички държави да признават принципа за разделение на властите, през годините са възникнали определени конфликти и напрежения, които поставят на дневен ред нови предизвикателства. Като такива в Становището са посочени следните: нови политически мнозинства в държави членки оспорват позицията на вече назначени съдии; има недостатъци в системата на изпълнение на съдебни решения; изпълнителната власт упражнява влияние върху администрацията на съдебната власт, като по този начин поставя под въпрос институционалната ѝ независимост и независимостта на съдиите; икономическите кризи и хроничното недофинансиране на съдебната система поставят въпроса за бюджетната отговорност на законодателната власт спрямо съдебната; липсата на законодателство или прекалено бързо въвежданото такова поставят под съмнение принципа за правната сигурност; наличие на вербални атаки от представители на законодателната и изпълнителната власт спрямо такива на съдебната власт (в това число публично критикуване от различни коментатори и политици на съдебни решения), които подкопават общественото доверие в съдебната власт; излагането на твърдения, че съдиите не се отчитат достатъчно пред обществото. Поради това и със Становището се поставят на обсъждане въпроси, свързани с легитимността, отговорността и отчетността на съдебната власт и отношенията ѝ с другите власти в модерната демокрация, респективно техните отговорности една към други и към обществото през 21 век. Становището изследва въпросите - 1/ какви отношения следва да съществуват между съдебната власт и останалите власти в държавата /законодателна и изпълнителна/; 2/ на каква база съдебната власт установява правото си да действа като такава в демократичното общество; как се демонстрира легитимността на съдебната власт; 3/ до каква степен и по какви начини съдебните власти следва да се отчитат пред обществата, на които служат, и пред другите власти в държавата; 4/ как трите власти в държавата упражняват съответните си правомощия - за да се достигне и поддържа правилен баланс между тях и същевременно да действат в интерес на обществото, на което служат.

Становището включва следните секции: 1/ Въведение – причини за приемане на Становището и неговия обхват; 2/ Конституционна рамка в модерната демокрация-къде е мястото на съдебната власт; 3/ Независимост на съдебната власт и разделение на властите; 4/ Легитимност на съдебната власт и нейните елементи – важност на легитимността; елементи на легитимността на съдебната власт - съдебната власт като цяло; конституционна или формална легитимност на отделните съдии; функционална легитимност на отделните съдии; 5/ Отговорност и отчетност на съдебната власт – защо тя е важна; как се осъществява – за какво съдиите следва да отговарят и да се отчитат; на кого се отчитат, как

се прави това – различните елементи на отчетността; обяснителна отчетност – открити заседания и публични решения, други механизми, дискусии с останалите власти, диалог с обществото; „наказателна“ отчетност; 6/ Как изискванията за легитимност и отчетност се отразяват на отношенията между съдебната власт и останалите две власти в държавата; нуждата от взаимно възпиране на властите – съдебно възпиране; възпиране от другите власти, поставяне под въпрос назначенията на вече избрани съдии; законодателна власт – промени в правосъдната система; парламентарни разследващи комитети; омбудсман, обществен адвокат и медиатори, генерални инспектори; управление на съдилищата; бюджетна автономност; критики от членове на законодателната и изпълнителната власт; 7/ Обобщение.

На настоящото пленарно заседание бе приета и актуализирана версия на Доклад за ситуацията на съдебната власт и съдиите в различните държави-членки. Същият е последица от адресирани до Консултативния съвет на европейските съдии оплаквания, засягащи някои нарушения на стандартите, определящи статута на съдиите в държавите-членки. Представители на отделните държави, в това число Белгия, Гърция, Италия, Люксембург, Полша, Сърбия, Испания, Швейцария, Турция, Украйна, също информираха пленарното заседание за актуални предизвикателства и развития. В тази връзка аз информирах за съществуващия у нас проблем и напрежение между властите поради неосигуряване на следства от изпълнителната власт за актуализация на възнагражденията на съдиите съобразно предвиденото в закона, респективно за евентуално бъдещо адресиране до ССЈЕ по тези въпроси.

Отново се наблегна на нуждата от предприемане на действия за систематичен превод на Становищата на съответните национални езици и разпространението им сред възможно най-широк кръг от съдии, юристи, органи със съответна решаваща компетентност. В тази връзка следва да се отбележи, че към настоящия момент на български език са преведени всички приети до 2014г. вкл. Становища и Магна Харта. Те са на разположение на интернет страницата на ССЈЕ предвид своевременното им предоставяне през годините от мен след обезпечаване на превода им. С оглед на това и в изпълнение на задължението на държавите-членки за превод на приетите становища следва да се предприемат мерки в тази насока и се извърши необходимото от Висшия съдебен съвет и Министерството на правосъдието за обезпечаване на официален превод и на приетото през 2015г. Становище №.18 за положението на съдебната власт и отношенията ѝ с другите власти в модерната демокрация.

Обсъждани бяха и бъдещи теми на становища, като бяха открити следните: ролята на президентите на съдилищата; съдии, мигранти и човешки права; унификация на съдебната практика; ролята на съдебните инспекторати; лустрацията на съдиите; мястото и ролята на съдията след

края на мандата му. Следващата тема ще е свързана с ролята на президентите на съдилищата. Определи се и работна група за изготвяне на проекта на становището, като аз бях избрана за един от деветте ѝ члена. Предстои изготвяне на въпросник и съответно обезпечаване на отговори на работните езици.

Непосредствено преди провеждането на пленарното заседание през октомври 2015г. постъпи молба за съдействие от представителя на Холандия. Във връзка със същата съм предоставила изисканата от него информация относно процесуалните възможности за по-бързо и специализирано производство и съответната нормативна уредба в българското законодателство на английски език.

Настоящият доклад предоставям след изчакване на необходимото време за финаризиране и техническа обработка на окончателната версия на Становище №.18 и официалното му разпространение в средата на м.11.2015. Към доклада представям текста на Становище №.18 на хартиен носител; актуализираната версия на Доклада за ситуацията на съдебната власт понастоящем не е публикувана.

При последващи дейности във връзка с работата на Консултативния съвет на европейските съдии ще продължа да информирам регулярно Висшия съдебен съвет.

Приложения:

1. Становище №.18 за положението на съдебната власт и отношенията ѝ с другите власти в модерната демокрация

18.11.2015г.

гр.София

С уважение:

/Майя Русева

съдия във Върховен касационен съд/